

CONSTITUTIO

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

BENEDICTI XIV.

QUA PRÆSCRIBITUR ORDO, ET FORMA
in judicijs caufarum Matrimonialium super Matrimonio-
rum validitate, vel nullitate declaranda ser-
vandus.

17

MATRITI, M.DCC.XLI.

Ex Typographia Rev. Camerae Apostolicæ.

CONSTITUTIO

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

BENEDICTI XIV.

QUA PRÆSCRIBITUR ORDINE ET FORMA

IN JUDICIIS CAUSARUM APOSTOLICARUM INTER APOSTOLICI

NON RESIDENTIUM, ET ALIARUM RECTORUM ECCLESIAE

ROMANAE

MATRITI. M.DCC.XLI.

Per Typographiam Rev. Cameræ Apostolicæ

BENEDICTUS EPISCOPUS, SERVUS SERVORUM DEI.

AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

DEI miseratione, cujus judicia incomprehensibilia sunt, & viæ investigabiles, in suprema Ecclesiæ specula immerentes constituti, ut super universum Dominicum gregem excubias sedulo agamus, ad commissum Pastoralis Officij munus pertinere dignoscimus, subnascentes ex infernalis hostis astutia, & hominum malitia abusus, quibus, & animarum saluti perniciēs, & Sacramentis Ecclesiæ injuria infertur, radicis evellere, & potestatis Nobis desuper traditæ operam interponere, ut & humana cohibeatur temeritas, & veneranda Divinæ Legis fervetur autoritas.

Siquidem Matrimonij socius à Deo institutum, quod & quatenus naturæ officium est, pro educandæ prolis studio; aliisque Matrimonij bonis servandis, perpetuum, & indissolubile esse convenit, & quatenus est Catholicæ Ecclesiæ Sacramentum, humana præsumptione dissolvi non posse, Salvator ipse ore suo pronuntiavit dicens: *Quod Deus conjunxit, homo non separet*: ad aures Apostolatus nostri pervenit, in quibusdam Ecclesiasticis Curijs inconsulta nimis Judicum facilitate infringi, & temerè atque inconsideratè de eorundem Matrimoniorum nullitate latis sententijs, potestatem Conjugibus fieri transeundi ad alia vota. Quos sanè improvidos Judices humanæ naturæ conditione, & voce ipsa quodammodo admoneri oportebat, ne tam præcipiti audacia Sanctum Matrimonij Nexum frangerent, quem perpetuum atque indissolubilem primus humani generis Parens præmonuit inquires: *Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea*: Et illud additum est. *Quamobrem relinquet homo Patrem suum, & Matrem, & adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne una.*

Hujusmodi autem abolendæ pravitatis notitia diversis ex Partibus Nobis delata est, atque etiam indicata sunt exempla nonnullorum Virorum, qui post primam, & secundam; ac tertiam, quam duxerant, uxorem ob nimiam Judicum præ-

præcipitantiam in nullitate Matrimoniorum declaranda, adhuc illis primis uxoribus superstitibus, ad quartas contrahendas nuptias devenerant, & similiter foeminarum, quæ post primum, secundum, & tertium maritum, quarto etiam, illis quoque viventibus, se junxerant, non sine pusillorum scandalo, & bonorum omnium detestatione, qui sacra Matrimonij vincula ita contemni, & temerè perfringi dolebant. Nos autem, his intellectis, gravi affecti dolore intimo animo ingemuius, & non prætermisimus Apostolicæ nostræ sollicitudinis partes in Domino adimplere. Siquidem primo Pontificatus nostri anno ad Episcopos illarum Partium, in quibus prædicta acciderant, plenissimis datis literis, graviter conquesti sumus de hujusmodi pravitate, quæ in Ecclesia Dei tolerabatur, & ad eam abolendam eorum animos erigere, & pastorem zelum accendere curavimus: quod etiam egimus cum alijs aliarum Regionum Episcopis, ubi hujusmodi pravam dirimendorum Matrimoniorum usum irrepsisse, cognovimus.

Verum Nobis responsum est, id sæpè contingere partim ex culpa illorum Judicum, quibus vel in prima instantia, cum causa coram Judice ordinario ex aliqua legitima causa cognosci nequit, vel in secunda, cum in partibus nullus adest Judex, ad cujus Tribunal Causa in gradu appellationis devolvatur, vel si adest, iusta de causa coram eo disceptari nequit, causæ matrimoniales hujusmodi à Sede Apostolica committuntur, qui vel ob incertiam, vel ob malam voluntatem proclives sunt ad Matrimonia dissolvenda, atque eadem Matrimonia, levè vel etiam nullo habito examine, irrita, ac invalida declarant; partim etiam ex facto Conjugum super nullitate suorum Matrimoniorum litigantium, cum frequentèr unus tantum eorum, qui dissolutionem Matrimonij postulat, in judicio compareat, & Sententia, nullo contradicente, secundum sua vota obtenta, ad alias nuptias convolat; vel ambobus Conjugibus in Judicium venientibus, alter, qui pro Matrimonio, alter verò, qui contra agit, Sententia de nullitate Matrimonij prolata, nullus est, qui ad superiorem Judicem appellationem interponat, vel quia Litigantes in specie quidem discordes, re vera inter se concordēs sunt, & invicem colludentes contractum Matrimonium dissolvi cupiunt; vel quia Pars, quæ pro validitate Matrimonij stabat, ejusque nullitatem acriter contra Adversarium impugnabat, lata à Judice Sententia contra Matrimonium, mutat voluntatem, vel pecunia sibi ad sumptus litis non suppetente, vel alijs deficientibus auxilijs ad litigandum necessarijs, & incœptum opus, ac causam post primam Sententiam deferit: Quo fit, ut deinde ambo Conjuges, vel unus eorum ad aliud contrahendum Matrimonium se conferat.

Quod autem ad Judices pertinet, quibus extra Romanam

Curiam pro Litigantium commodo causæ matrimoniales committuntur, paternam illam vigilantiam, qua de iustitia unicuique integrè sapienterque administranda solliciti esse debemus, encyclicis literis ad Venerabiles Fratres Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, & Episcopos scriptis vigesima sexta Augusti anno secundo Pontificatus nostri, providere curavimus, in quibus ea præscripsimus, quæ Sacris Canonibus, & Concilij Tridentini decretis consona, si diligenter, ut speramus, serventur, in posterum causæ non nisi personis congrua juris peritia, & necessario probitatis, spectatæque fidei munitis præsidio committentur. Insuper ad ea, quæ in iisdem encyclicis literis constituta sunt, id etiam in præsentis adjungimus: Quod, quamvis Concilij Tridentini decretum, quo causæ matrimoniales subtrahæ fuerunt, Decani, Archidiaconi, & aliorum inferiorum Judicio, & Episcoporum tantum examini, & jurisdictioni reservatæ, dumtaxat procedat de Archidiaconis, Decanis, aliisque inferioribus, qui in eadem Diocesi constituti, vel privilegio aliquo, vel præscriptione saltem in visitatione causarum matrimonialium cognitionem sibi adrogabant; idcirco minimè obstat commissiõibus, quæ pro iisdem causis matrimonialibus definiendis à Sede Apostolica alicui eorum in secunda instantia fierent; nihilominus præcipimus, ac mandamus ijs, ad quos hujusmodi commissiõum, seu delegationum expediendarum cura pertinet, ut in futurum causarum matrimonialium cognitionem non committant nisi Episcopis præsertim vicinioribus, vel si nullus sit Episcopus, cui ex legitima causa commodè committi possit, tum commissiõ, & delegatiõ dirigatur uni ex ijs, qui secundum ordinem, & modum à Nobis in præfatis encyclicis literis præscriptum pro Judice idoneo ab Episcopo cum consilio sui Capituli nominatus fuerit.

Quod verò ad ordinem, & seriem judiciorum in causis matrimonialibus pro debita, & congrua earum terminatione servandum spectat, motu proprio, certa scientia, ac matura deliberatione Nostri, deque Apostolicæ potestatis plenitudine hac nostra in perpetuum valitura sanctione constituimus, decernimus, ac jubemus, ut ab omnibus, & singulis Locorum Ordinarijs in suis respectivè Diocesis personæ aliqua idonea eligatur, & si fieri potest, ex Ecclesiastico Coetu, juris scientia, pariter & vitæ probitate prædita, quæ Matrimoniorum Defensor nominabitur, cum facultate tamen eam suspendendi, vel removendi, si iusta causa adfuerit, & substituendi aliam æque idoneam, & iisdem qualitatibus ornatam, quod etiam fieri poterit, quotiescumque persona ad Matrimoniorum defensionem destinata, cum se occasio agendi obtulerit, erit legitimè impedita.

Ad officium autem Defensoris Matrimonium hujusmodi, ut supra electi, spectabit, in iudicium venire, quotiescumque

que contigerit ; matrimoniales causas super validitate ; vel nullitate coram legitimo Iudice disceptari , eumque oportebit in quolibet actu judiciali citari , adesse examini testium , voce , & scriptis Matrimonij validitatem rueri , eaque omnia deducere , quæ ad Matrimonium sustinendum necessaria censebit.

Et demum Defensoris hujusmodi persona , tanquam Pars necessaria , ad judicij validitatem , & integritatem censeatur , semperque adsit in judicio , sive unus ex Conjugibus , qui pro nullitate Matrimonij agit , sive ambo , quorum alter pro nullitate , alter verò pro validitate in judicium veniant. Defensor autem , cum ei munus hujusmodi committeretur , juramentum præstabit fideliter officium suum obeundi , & quotiescumque contigerit , ut in judicio adesse debeat pro aliquo Matrimonij validitate tuenda , rursus idem juramentum præbebit : quæcumque verò , eo non legitime citato , aut intimato , in judicio peracta fuerint , nulla , irrita , cassa declaramus , ac pro nullis , cassis , ac irritis haberi volumus , perinde ac si citata , & intimata non esset ea Pars , cujus citari intererat , & quam juxta legum , & canonum præscripta ad legitimam judicij validitatem citari , aut intimari omnino necessarium erat.

Cum igitur coram Ordinario , ad quem causas hujusmodi cognoscere pertinet , controversia aliqua proponetur , in qua de Matrimonij validitate dubitabitur , & existentibus in judicio , vel uno ex Conjugibus , qui pro nullitate Matrimonij , vel ambobus , quorum alter pro validitate , alter verò pro nullitate actionem intendat , Defensor Matrimonij partes omnes officij sui diligenter adimpleat. Itaque si à Iudice pro Matrimonij validitate judicabitur , & nullus sit , qui appellet , ipse etiam ab appellatione se abstineat ; idque etiam servetur , si à Iudice secundæ instantiæ pro validitate Matrimonij fuerit judicatum , postquam Iudex primæ instantiæ de illius nullitate Sententiam pronuncjaverat ; si autem contra Matrimonij validitatem Sententia feratur , Defensor inter legitima tempora appellabit adhærens Parti , quæ pro validitate agebat ; cum autem in judicio nemo unus sit , qui pro Matrimonij validitate negotium insistant , vel si adsit , lata contra eum Sententia judicium deferuerit , ipse ex officio ad superiorem Iudicem provocabit.

Appellatione à prima Sententia pendente , vel etiam nulla ob malitiam , vel oscitantiam , vel collusionem Defensoris , & Partium interposita , si ambo , vel unus ex Conjugibus novas nuptias celebrare ausus fuerit , volumus ac decernimus , ut non solum servantur , quæ adversus eos , qui Matrimonium contra interdictum Ecclesiæ contrahunt , statuta sunt , præsertim ut invicem à cohabitatione separentur , quoadusque altera Sententia super nullitate emanaverit , à quâ intra decem dies

dies non sit appellatum; vel appellatio interposita deserta deinde fuerit; sed ulterius ut contrahens, vel contrahentes Matrimonium hujusmodi omnibus pœnis contra Poligamos à Sacris Canonibus, & Constitutionibus Apostolicis constitutis omninò subjaceant, quas in eos, quatenus opus sit, motu, scientia, ac potestate simili rursus statuimus, decernimus, ac renovamus.

Postea quàm verò appellationis beneficio ad alterum Judicem causa in secunda instantia delata fuerit, omnia, & singula quæcumque coram Judice in prima instantia servanda præfinita fuerunt, etiam coram altero in secunda exactè ac diligentèr custodientur; citato in quolibet Judicij actu defensore matrimonij, qui voce, & scripto matrimonij validitatem strenuè, ac pro viribus tuebitur, & si Judex in secunda instantia fuerit Metropolitanus, aut Sedis Apostolicæ Nuncius, aut Episcopus vicinior, Matrimonij Defensor sit, qui ab ipsis fuerit deputatus, quemadmodum ipsis deputare mandamus, ut quæ à Nobis superius constituta sunt, peragere possit; si autem Judex in secunda instantia erit Judex Commissarius, cui à Sede Apostolica causæ cognitio demandata sit, & qui Tribunal, & jurisdictionem ordinariam non habeat, & propterea careat defensore Matrimonij, volumus, ut illo defensore Matrimonij utatur, qui constitutus fuerit ab Ordinario, in cujus Diocesi causam cognoscet, etiam si idem Ordinarius sit, qui primam Sententiam in eadem causa pronuntiaverit.

Instructo autem in hunc modum judicio, si secunda Sententia alteri conformis fuerit, hoc est, si in secunda aequè ac in prima nullum ac irritum Matrimonium judicatum fuerit, & ab ea Pars, vel Defensor pro sua conscientia, non crediderit appellandum, vel appellationem interpositam prosequendam minimè censuerint, in potestate, & arbitrio Conjugum sit novas nuptias contrahere, dummodo alicui eorum ob aliquod impedimentum, vel legitimam causam id vetitum non sit, potestas tamen post alteram Sententiam conformem, ut supra, Conjugibus facta intelligatur, & locum habeat, salvo semper, & firmo remanente jure, seu privilegio causarum Matrimonialium, quæ ob cujuscumque temporis lapsum nunquam transeunt in rem judicatam; sed si nova res, quæ non deducta, vel ignorata fuerit, detegatur, resumì possunt, & rursus in judiciale[m] controversiam revocari. Quod si à secunda Sententia super nullitate, vel altera Pars appellaverit, vel hujusmodi sit, ut ei salva conscientia, Defensor Matrimonij acquiescendum non putet, vel quia sibi viderur manifestè injusta, vel invalida, vel quia fuerit lata in tertia instantia, & si revocatoria alterius præcedentis super validitate in secunda instantia emanata, volumus, ut firma remanente utriusque Conjugi prohibitione ad alias transeundi nup;

nuptias, quas si contrahere ausi fuerint, poenis, ut præferatur, à Nobis constitutis subesse decernimus, causa in tertia, vel quarta instantia cognoscatur, servatis diligentèr omnibus, quæ à Nobis in prima, & secunda instantia demandata fuerunt, nempe in quolibet judiciali actu citato, & audito Defensore Matrimonij, qui à Judice tertiæ instantiæ deputatus fuerit. Defensor autem Matrimonij, quem ad munus suum gratis obeundum pro amore Dei, & proximi utilitate, & Ecclesiæ reverentia in Domino exhortamur, si operam suam sine mercede, aut salario aliqua ex causa exhibere recusaverit, ab ipsius Causæ Judice ei constituatur, & ab ea Parte, quæ pro validitate Matrimonij agit, si ipsi facultas sit, solvatur; sin minus à Judice primæ, vel secundæ, vel tertiæ instantiæ respectivè subministrabitur, qui pecuniam ex multis suorum Tribunalium redactas, vel redigendas, & in opera pia erogandas in hujusmodi sumptus infumere poterunt. Cum verò Judices causæ erunt Judices Commissarii, qui neque forum habent, & consequenter neque pecuniam ex multis collectam, volumus ac mandamus, ut Defensori Matrimonij satisfiat ex pecunia multarum illius Episcopi, in cujus Diocesi Judex Commissarius juxta Sedis Apostolicæ mandatum judicium exercebit.

Haftenus quidem quoad causas Matrimoniales, quæ extra Romanam Curiam pertractantur: Quoad causas verò, quæ Romæ disceptandæ sunt, cum earum cognitio in prima instantia ad S. R. E. Cardinalem in præfata Urbe, ejusque Suburbij, & districtu Vicarium nostrum in Spiritualibus pro tempore spectet, mandamus ac jubemus, ut omnia & singula, quæ in alijs causis extra Romanam Curiam pertractandis præscripta fuerunt, nempe ut judicium peragatur, citato, & audito Defensore Matrimonij ab eodem Cardinali Vicario deputato, aliaque ut supra, omninò serventur, tùm etiam in alijs causis, quæ in prima instantia ex consensu Partium, vel in secunda per appellationem ad Sedem Apostolicam, omisso medio interpositam, vel in tertia Romam deferuntur, quas omnes judicari volumus, vel in Congregatione S. R. E. Cardinalium super interpretatione, & executione Concilij Tridentini, vel in causarum Palatij nostri Auditorio, dummodo Nobis, & Romano Pontifici pro tempore justis ex causis non videatur particularis Congregatio S. R. E. Cardinalium, vel Romanæ Curiae Prælatorum deputanda. Cum autem causa super Matrimonij nullitate agitabitur in dicta Congregatione S. R. E. Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, Defensor Matrimonij à Cardinali Præfecto ejusdem Congregationis, si verò in Palatij nostri Auditorio, ab Auditore Decano præfati Tribunalis, si demum in Congregatione particulari, à Persona ejusdem Congregationis digniore deputetur. Unica quidem resolutio pro nullitate Matrimo-

monij emanata ; si causa in Congregatione Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum , vel in Congregatione particulari deputata cognoscatur , & similiter in Palatij nostri Auditorio unica Sententia super eadem nullitate pronunciata minime sufficiat ad tribuendam liberam Conjugibus facultatem novas nuptias contrahendi , sed si causa in præfata Congregatione Cardinalium Tridentini Concilij Interpretum introducta fuerit , rursus in eadem ad Defensoris Matrimonij instantiam reproponatur ; Si verò Congregationi particulari commissa fuerit , ad petitionem ejusdem Defensoris altera etiam particularis Congregatio deputabitur ; Si verò in Palatij nostri Auditorio judicata sit , à præfato Defensore appellatione interposita , ab alijs Auditoribus juxta ordinem in gyrum , seu turnum definiatur , si autem causa universo Tribunali commissa fuerit , ab omnibus Auditoribus rursus examinabitur , nolentes omnino , ut nullo in casu Matrimonij vinculum dissolutum censeatur , nisi duo judicata , vel resolutiones , aut Sententiæ penitus similes , & conformes ; à quibus neque Pars , neque Defensor Matrimonij crediderit appellandum , emanaverint , quod si secus factum fuerit , & novum initum Matrimonium , nostræ voluntatis hujusmodi transgressores poenis à Nobis ut supra statutis submittantur.

Et quoniam sæpè apud Sedem Apostolicam preces porrigi solent pro dispensatione Matrimonij rati , & non consummati , quæ ut plurimum pro voto consultivo ad Congregationem S. R. E. Cardinalium Concilij Interpretum , vel nonnumquam ad aliquam Congregationem particularem deputatam à Romanis Pontificibus pro tempore remitti solent , ut hujusmodi instantiæ ordine ac ritè procedant , volumus ac mandamus , ut supplex libellus Nobis , vel Romano Pontifici pro tempore exhibeatur , in quo plena , & accurata totius facti species contineatur , causæque omnes in eo exprimantur , quæ ad obtinendam petitam dispensationem conducere posse à supplicante censentur , ut Romanus Pontifex , eo lecto , & maturè considerato , secum deliberare possit , an petitionem rejiciat , vel ejus examen alicui ex dictis Congregationibus committat , à quâ postea quàm suum votum consultivum editum fuerit , à Secretario ejusdem Congregationis totius negotij series exactè Romano Pontifici pro tempore referatur , qui pro sua prudentia judicabit , an Congregationis resolutio sit approbanda , vel potius totius causæ examen alteri Congregationi , vel Tribunali , prout eidem Pontifici videbitur , rursus committendum.

Demum volumus ac decernimus , easdem præsentès literas semper firmas , validas , & efficaces existere , & fore , suosque plenarios , & integros effectus sortiri , & obtinere , ac ab illis , ad quos spectat , & pro tempore quandocumque spectat.

stabit, in omnibus, & per omnia plenissimè, & inviolabiliter observari. Sicque, & non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos etiam Caesarum Palatii Apostolici Auditores, ac eosdem S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, & Sedis Nuncios, aliosve quoslibet quacumque præminencia, & potestate fungentes, & functuros, sublati, eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, ubique judicari, & definiri debere, ac irritum, & innane, si secus super his à quocumque quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon quibusvis etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, privilegijs quoque, indultis, & literis Apostolicis sub quibuscumque tenoribus verborum, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis, irritantibusque, & alijs decretis etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus in genere, vel in specie, seu alijs quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quavis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma in illis tradita observata eisdem præsentibus pro expressis, & insertis habentes, illis alijs in suo robore permanens, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat expressè derogamus, cæterisque contrarijs quibuscumque. Volumus autem, ut præsentis literæ in valvis Ecclesiæ Lateranensis, & Principis Apostolorum, necnon Cancellariæ Apostolicæ, ac in Acie Campi Floræ de Urbe, ut moris est, publicentur, & affigantur, sicque publicatæ, & affixæ omnes, & singulos, quos illæ concernunt, perinde arceant, & afficiant, ac si unicuique eorum nominatim, & personaliter intimatæ fuissent; quodque earumdem præsentium transumptis, seu exemplis etiam impressis manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides tam in judicio, quam extra illud ubique adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostri decreti, statuti, constitutionis, prohibitionis, revocationis, annulationis, declarationis, mandati, ac voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac BB. Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum

tum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem tertio nonas Novembris, anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadagesimo primo. Pontificatus nostri Anno secundo.

D. Card. Passioneus;

X. Sub-Datarius.

Visa de Curia:
N. Antonellus,

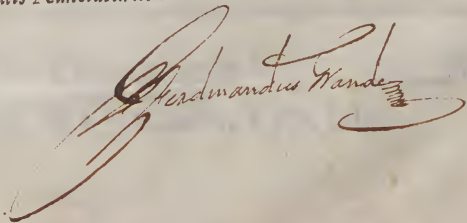
Loco ✠ Plumbi.

J. B. Eugenius;

Anno à Nativitate D. N. JESU-CHRISTI M.DCC.XLI.
Indictione quarta, die verò 9. Novembris, Pontificatus autem
Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. D. BENEDICTI
Divina Providentia PP. XIV. Anno secundo supradictæ
Constitutio affixa, & publicata fuit ad valvas Basilicæ
Lateranensis, & Principis Apostolorum, necnon Cancellariæ
Apostolicæ, Curie Generalis in Monte Citatorio, in Acie
Campi Floræ, ac in alijs locis solitis, & consuetis Urbis
per me Joannem Trifelli Apost. Curs.

Nicolaus Cappelli Mag. Curs.

Concordat cum Originali existente in hac Secretaria Justitiæ
hujus Tribunalis Nunciaturæ. Matrili die 18. Martij 1742.

Ferdinandus Hande